

Bruger ikke-vestlige efterkommerkvinder deres uddannelser? - Konklusioner og sammenfatninger

Hovedkonklusioner

- En meget høj andel af de kvinder, der ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, er ikke i beskæftigelse. Det gælder for både kvinder med dansk baggrund (41 pct.) og ikke-vestlige efterkommerkvinder (44 pct.), jf. afsnit 1.
- Blandt de kvinder, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, er andelen i beskæftigelse markant højere. Det gælder både for kvinder med dansk baggrund og efterkommerkvinder. Men 12 pct. af de efterkommerkvinder, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse er ikke i beskæftigelse. Det er dobbelt så højt som andelen blandt kvinder med dansk baggrund (5 pct.), jf. afsnit 1.
- Når man sammenligner effekten af at have en uddannelse, skal der tages højde for forskellen i beskæftigelse. Derfor bruges i denne analyse den såkaldte løngevinst ved uddannelse. Løngevinsten beregnes ud fra erhvervsindkomsten for beskæftigede og ikke-beskæftigede under ét. En person, der ikke er i beskæftigelse, og kun modtager overførsel, indgår med en indkomst på nul i den samlede beregning for gruppen.
- For både kvinder med dansk baggrund og efterkommerkvinder har uddannelse, uanset uddannelsesniveaue, positiv betydning for den efterfølgende løngevinst. Og selvom de uddannede efterkommerkvinder har en lavere beskæftigelsesgrad, ligger deres løngevinst på samme niveau som kvinderne med dansk baggrund, jf. afsnit 2.
- Løngevinsten ved uddannelse spænder fra cirka 80.000 kr. om året for kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse til godt 200.000 kr. om året for kvinder med lange videregående uddannelser, jf. afsnit 2.
- Beregnes løngevinsten udelukkende for de beskæftigede kvinder, er efterkommerkvindernes løngevinst op til knap 50.000 kr. større om året end kvinderne med dansk baggrund, jf. afsnit 3. Det skyldes, at deres indkomst er højere ift. sammenlignelige kvinder uden uddannelse.
- Ser man på udvalgte konkrete uddannelser, hvor efterkommere og kvinder med dansk baggrund har gået på samme uddannelse, ved samme uddannelsessted og i samme periode, varierer beskæftigelsesgabene fra uddannelse til uddannelse. På tandklinikassistentuddannelsen i Aarhus er forskellen størst, 46 pct. de første fire år efter endt uddannelse, og på farmakonomuddannelsen er forskellen mindst, 4 pct. de første fire år efter endt uddannelse, jf. afsnit 4.

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Analysekontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 6198 4000
Mail uim@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Indledning

Der bor godt 150.000 ikke-vestlige efterkommere i Danmark. Efterkommere er efter Danmarks Statistiks afgrænsning altid født i Danmark. Relativt få efterkommere er i den erhvervsaktive alder. Kun 20 pct. af de ikke-vestlige efterkommere er over 24 år, svarende til omkring 30.000 mænd og kvinder. De kvindelige efterkommere påbegynder i højere grad en uddannelse og gennemfører i højere grad en uddannelse end de mandlige efterkommere, men der er kun begrænset viden om, hvilken effekt uddannelsen har på den efterfølgende beskæftigelse og løn for gruppen. Der er i denne analyse set nærmere på de godt 10.000 kvindelige ikke-vestlige efterkommere i aldersgruppen 24-40 år, hvoraf cirka 7.000 i 2017 havde afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse. Gruppen sammenlignes med kvinder med dansk baggrund i aldersgruppen 24-40 år. Blandt kvinder med dansk baggrund i aldersgruppen 24-40 år har cirka hver sjette ingen erhvervskompetencegivende uddannelse, mens det for efterkommerkvinderne er knap hver tredje.

Tabel 1. Højest fuldført erhvervskompetencegivende uddannelse for 24-40-årige kvinder fordelt på ikke-vestlige efterkommere og dansk baggrund, 2017

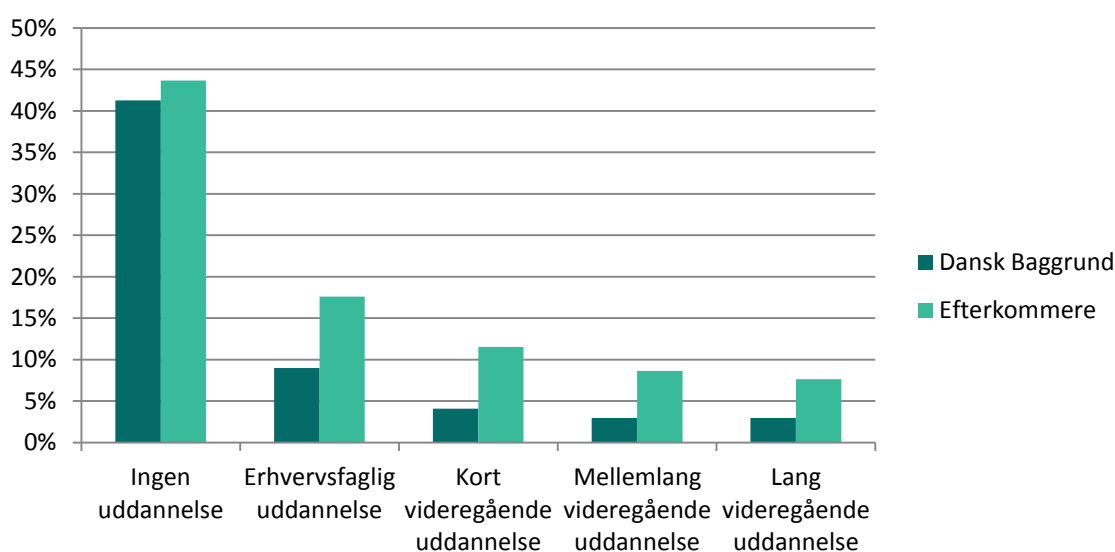
	Efterkommere	Dansk baggrund
Ingen uddannelse	31%	17%
Erhvervsfaglig uddannelse fx tandklinikassistent, sosu-assistent	25%	29%
Korte videregående uddannelse fx finansøkonomi, farmakonom	6%	6%
Mellemlang videregående uddannelse fx socialrådgiver, pædagog	25%	30%
Lang videregående uddannelse fx universitetsuddannelse	13%	19%
I alt	100%	100%
Antal kvinder	10.212	370.527

Anm.: Opgørelsen omfatter kvinder bosat i Danmark, der ikke er under uddannelse.

1) Kvindernes beskæftigelse

For både kvinder med dansk baggrund og efterkommerkvinder er andelen i beskæftigelse markant højere for gruppen, der har gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse. Mens andelen af efterkommerkvinder uden uddannelse, som er uden beskæftigelse, kun er marginalt større end kvinderne med dansk baggrund, så er andelen uden beskæftigelse mere end dobbelt så stor blandt kvinder med en uddannelse. Samlet set er 12 pct. af efterkommerkvinderne med en erhvervskompetencegivende uddannelse uden beskæftigelse, mens det gælder 5 pct. af kvinderne med dansk baggrund.

Figur 1: Andel uden beskæftigelse fordelt på kvinder med dansk baggrund og ikke-vestlige efterkommerkvinder og erhvervskompetencegivende uddannelse

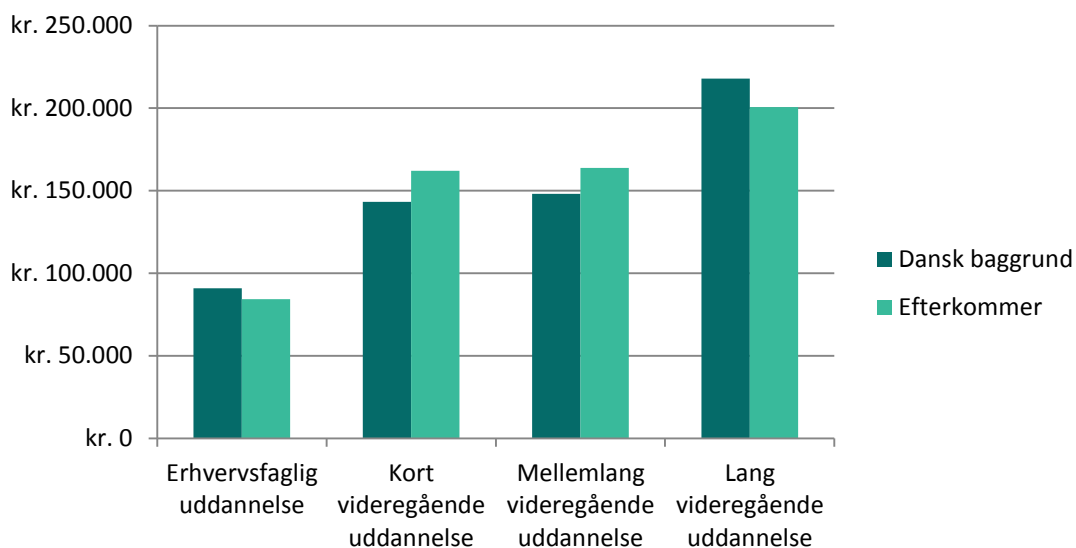
Anm.: For beskrivelse af figuren se baggrundsnotatet "Analyse 2: Løngevinst ved uddannelse".

2) Kvindernes løngevinst ved uddannelse

Figur 2 viser, at både kvinder med dansk baggrund og efterkommerkvinder får en stor løngevinst ved deres uddannelse, uanset uddannelsesniveaue. Det er til trods for, at færre efterkommerkvinder arbejder. Løngevinsten stiger med uddannelsens længde og spænder fra cirka 80.000 kr. om året for kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse til godt 200.000 kr. om året for kvinder med lange videregående uddannelser.

Forskellene mellem kvinder med dansk baggrund og efterkommerkvinder på samme uddannelsesniveaue er ikke statistisk sikre, hvorfor det må konkluderes, at der ikke er forskel på, hvor meget efterkommerkvinder og kvinder med dansk baggrund økonomisk set får ud af deres uddannelser. Begge gruppers løngevinst er også lige stor, når man tager højde for, at grupperne vælger forskellige konkrete uddannelser, på nær de lange videregående uddannelser. På de lange videregående uddannelser lader det til, at efterkommerkvindernes lige så høje løngevinst skyldes, at de vælger uddannelser med højere løn end kvinderne med dansk baggrund gør (se uddybende i baggrundsnotatet "Analyse 2: Løngevinst ved uddannelse").

Figur 2: Løngevinsten ved forskellige uddannelsesniveauer fordelt på kvinder med dansk baggrund og ikke-vestlige efterkommerkvinder

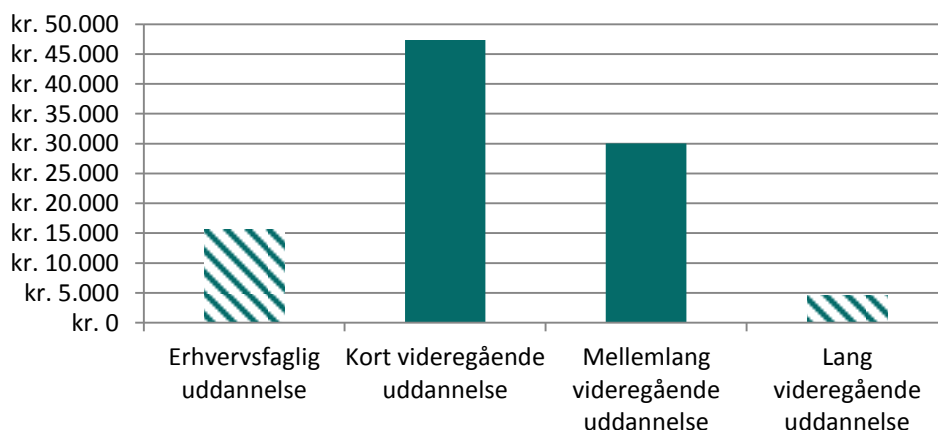

Anm.: For beskrivelse af figuren se baggrundsnotatet "Analyse 2: løngevinst ved uddannelse".

3) Løngevinst blandt beskæftigede

Beregnes løngevinsten udelukkende for de beskæftigede kvinder, figur 3, viser det sig, at efterkommerkvinders løngevinst ved uddannelse er større end kvinderne med dansk baggrunds. Løngevinsten blandt beskæftigede er hhv. 30.000 kr. større årligt blandt efterkommerkvinder med en mellemlang videregående uddannelse og 49.000 kr. for dem med en kort videregående uddannelse. Løngevinsten lader også til at være større bl.a. efterkommerkvinder med erhvervsfaglig uddannelse og lang videregående uddannelse, men disse forskelle er ikke statistisk sikre.

Figur 3: Beskæftigede ikke-vestlige efterkommerkvinders løngevinst ift. beskæftigede kvinder med dansk baggrunds løngevinst, fordelt på uddannelsesniveau

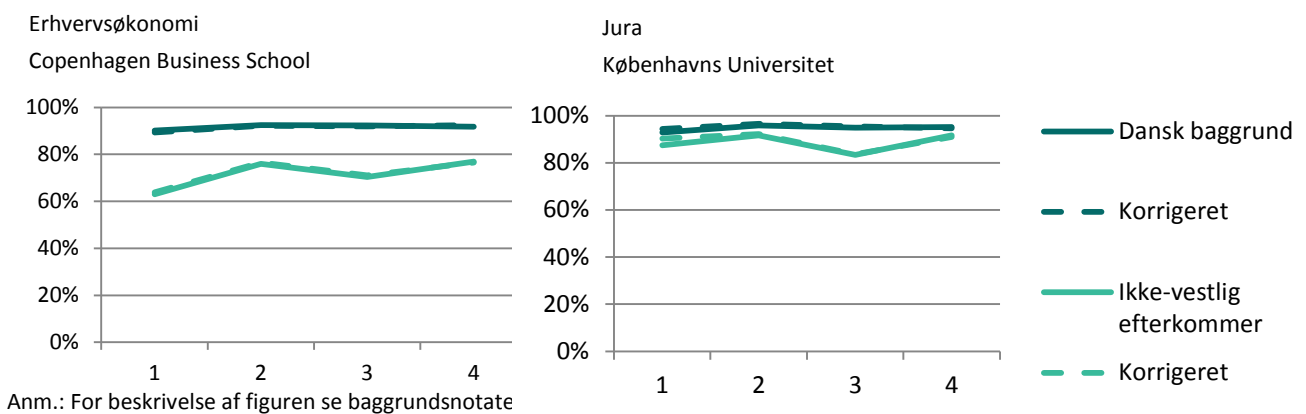
Anm.: Søjlernes sribede udfyldning angiver, at forskellene i efterkommere og kvinder med dansk baggrunds løngevinst ikke med statistisk sikkerhed er forskellig fra 0 ved et 5%-signifikansniveau. For beskrivelse af figuren se baggrundsnotatet "Analyse 2: løngevinst ved uddannelse".

4) Forskelle på konkrete uddannelser

Hvis man ser på de konkrete uddannelser, er der store forskelle på, hvor mange der kommer i beskæftigelse umiddelbart efter afslutning af uddannelsen. Det afhænger af beskæftigelsessituationen for de enkelte områder, og der kan også være en række regionale forskelle. Det er derfor nødvendigt at se på sammenlignelige uddannelser. Der er valgt at sammenligne kvinder, som har gået på samme uddannelse, ved samme uddannelsessted og i samme periode. Boks 1 og 2 viser eksempler på, at der er store forskelle på beskæftigelsesgabene på de forskellige uddannelser. På samtlige 19 konkrete uddannelser, som er sammenlignet, er efterkommerkvinders beskæftigelsesgrad lavere end beskæftigelsesgraden for kvinder med dansk baggrund 1-4 år efter endt uddannelse. Denne analyse kan ikke svare på, hvorfor forskellene har en bestemt størrelse på en given uddannelse.

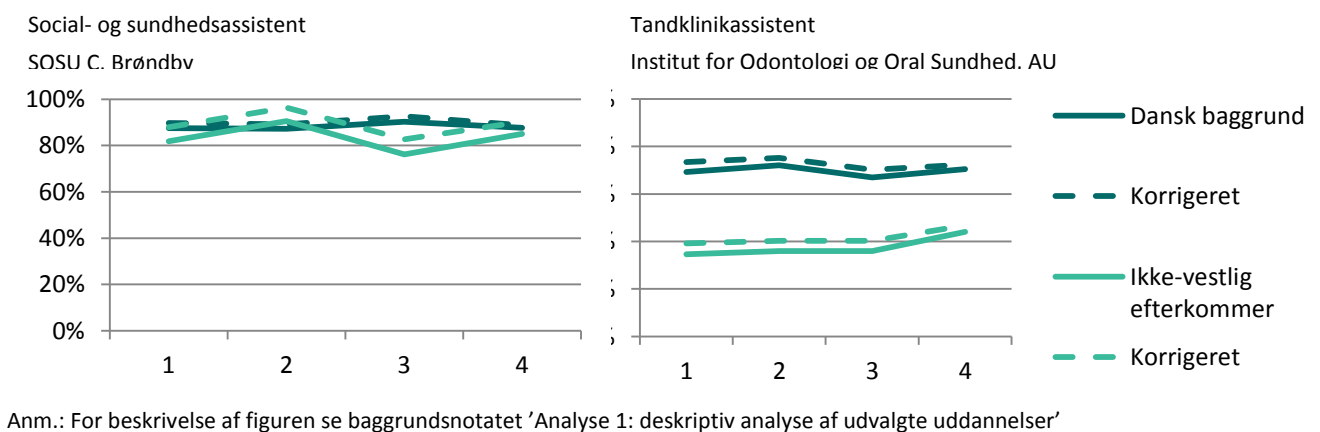
Boks 1. Eksempler på beskæftigelsesgrad fra to lange videregående uddannelser, antal år efter uddannelse

På Erhvervsøkonomi fra CBS er der en forskel i beskæftigelsen på 15 pct.point efter fire år, mens der fra jura på KU stort set ikke er forskel på, hvor mange som er i job fire år efter uddannelse.

Boks 2. Eksempler på beskæftigelsesgrad fra to erhvervsfaglige uddannelser, antal år efter uddannelse

For SOSU-uddannelsen i Brøndby er der stort set ikke forskel på, hvor mange der er i job fire år efter uddannelse, mens der for tandklinikuddannelsen fra AU er en forskel på 24 pct.point.

Tidligere undersøgelser

Der findes kun ganske begrænset litteratur om ikke-vestlige efterkommerkvinders brug af deres uddannelse i Danmark, hvilket kan skyldes, at det fortsat er en ung gruppe, som ikke har haft mange år på arbejdsmarkedet endnu.

SFI har undersøgt ikke-vestlige efterkommeres placering på det danske arbejdsmarked og viser, at efterkommerne generelt har en dårligere arbejdsmarkedsstatus end personer med dansk oprindelse (2015a). Til gengæld viser studiet, at uddannelse øger sandsynligheden for at besætte en stilling på grund-, mellemste eller højeste niveau lige meget for efterkommere og danskere, og at efterkommere ligeledes har omtrent samme afkast af uddannelse som danskere (SFI 2015a). Analysen sonderer dog ikke mellem kvinder og mænds brug af uddannelse.

Et andet studie fra SFI viser, at ikke-vestlige efterkommerkvinder med en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse har større risiko for at ende i en passivgruppe end danske kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse (2015b). Passivgruppen defineres som personer der hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse op til 16 år efter grundskolen.

Den sidste relevante undersøgelse med danske data, som vi har fundet via en litteratursøgning, er fra OECD. OECD finder modsat SFI, at efterkommerkvinder i Danmark generelt har en højere beskæftigelsesfrekvens end kvinder med dansk oprindelse (2012). OECD-analysen bruger dog ganske gamle data – fra 2008 i undersøgelsen – og sonderer ikke mellem vestlig og ikke-vestlig, og de ser på kvinder i alderen 15-34-år. Modsat SFI finder OECD også, at højtuddannede efterkommere klarer sig relativt dårligere ift. danskere end lavtuddannede efterkommere (2012). Denne del af OECD-analysen opdeler dog ikke på køn.

Analysen med data fra Sverige og Norge viser parallelt, at efterkommerkvinders arbejdsmarkedsstatus generelt er dårligere end for kvinder, der ikke har udenlandsk baggrund – også når der tages højde for forskelle i uddannelsesniveau (Drange 2010; Evensen 2010; Brekke & Mastekaasa 2010; Jonsson 2007).

En nyere analyse fra OECD på europæiske data når frem til samme konklusioner (2017b). OECD's analyse viser dog, at gabet mellem efterkommere og indfødte er mindre for personer med lange uddannelse end for dem med korte uddannelse. Denne del af analysen sonderer dog ikke mellem mænd og kvinder, og Danmark undersøges ikke særskilt.

Samlet set giver litteraturgennemgangen et lidt uklart billede af ikke-vestlige efterkommerkvinders brug af deres uddannelser i Danmark i dag. Der er da også tale om en ganske ung målgruppe, som først for alvor begynder at nå en størrelse nu, som muliggør dybdegående analyser.

Forbehold

Formålet med denne analyse er at estimere den reelle løngevinst ved uddannelse. Men det kan ikke udelukkes, at der er faktorer, som ikke er taget højde for i analysen, som kan påvirke sammenhængen mellem indkomst og uddannelse. Det kunne eksempelvis være grundskolekarakterer, som det ikke har været muligt at tage højde for, da oplysninger om karakterer ikke går langt nok tilbage i tiden til at dække kvinderne i undersøgelsen. Hvad angår de konkrete uddannelser, som indgår i afsnit 4, er figurerne alene beskrivende. Der kan således være mange årsager til, at efterkommerkvinder med uddannelse har en lavere beskæftigelsesgrad end den tilsvarende gruppe af kvinder med dansk baggrund, lige som der kan være forskellige årsager til variationen fra uddannelse til uddannelse. Disse mulige forklaringer afdækkes ikke. For yderligere forbehold henvises til baggrundsnotaterne.

Litteratur

- Brekke, Idunn & Arne Mastekaasa 2010: "Arbeidsinntekt blant innvandrere og etterkommere av innvandrere" i Gunn Elisabeth Birkelund & Arne Mastekaasa 2010: *Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*. Abstrakt forlag AS, Oslo.
- Drange, Ida 2010: "Sysselsatt eller tilsidesatt?" i Gunn Elisabeth Birkelund & Arne Mastekaasa 2010: *Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*. Abstrakt forlag AS, Oslo.
- Evensen, Øystein 2010: "Høyt utdannede innvandrere etterkommeres møte med arbeidsmarkedet" i Gunn Elisabeth Birkelund & Arne Mastekaasa 2010: *Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*. Abstrakt forlag AS, Oslo.
- Jonsson, Jan O. 2007: "The farther they come, the harder they fall? First and second generation immigrants in the Swedish labour market." *Proceedings of the British Academy* 137. 451-505.
- OECD 2012: "Settling In: OECD Indicators of Immigrant integration 2012", OECD Publishing.
- OECD 2017a: "How does having immigrant parents affect the outcomes of children in Europe?", Migration Policy Debates, OECD n°14 December 2017
- OECD 2017b: "Catching up? Intergenerational Mobility and Children of Immigrants", OECD Publishing, Paris.
- SFI 2015a: *Indvanderes og efterkommeres placering på det danske arbejdsmarked. Betydning af uddannelse og andre karakteristika*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 15:03 af Cédric Gorinas & Vibeke Jakobsen, København 2015
- SFI 2015b: *Uddannelses- og beskæftigelsesmønstre i årene efter grundskolen*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 15:17 af Vibeke Jakobsen, København 2015